

MUNI
LAW

Prezentace směnky

Protestace

Postih

Josef Kotásek

Manipulace se směnkou vlastní

V Praze, dne 25. 11. 2020

Za tuto směnku zaplatím dne 26. 11. 2021 Karlovi Remiášovi částku padesát tisíc korun českých.

Místo splatnosti: Brno, Právnická fakulta MU, Veverří 70, 61180

Jan Vystavil

Manipulace se směnkou cizí

V Praze, dne 25. 11. 2020

Za tuto směnku zaplaťte v pátek dne 26. 11. 2021 Karlovi Remiášovi částku padesát tisíc korun.

Směnečník : Jan Smelý *Akceptuji Smelý, 25.11.2020*

Olomouc

Místo splatnosti: Brno, Právnická fakulta MU, Veveří 70, 61180

Jan Vystavil

MUNI
LAW

Opakování: pozice výstavce vlastní směnky a směnečníka (trasáta)

Přímý dlužník: čl. I § 78 + čl. I § 28

§ 28

(1) Přijetím se směnečník zavazuje zaplatit směnku při splatnosti.

(2) Není-li směnka zaplacená, má majitel, i když je výstavcem, proti příjemci přímý nárok ze směnky na vše, co lze žádat podle §§ 48 a 49.

§ 48

(1) Majitel může postihem žádat:

1. směnečný peníz, pokud nebyla směnka přijata nebo zaplacená, s úroky, byly-li ujednány;
2. šestiprocentní úroky ode dne splatnosti;
3. útraty protestu a podaných zpráv, jakož i ostatní útraty;
4. odměnu ve výši jedné třetiny procenta směnečného peníze nebo v nižší dohodnuté výši.

Postavení výstavce cizí směnky (trasanta)

Nepřímý dlužník (postižní, postihový, regresní)

Čl. I § 9

Výstavce odpovídá za přijetí a zaplacení směnky.

Svou odpovědnost za přijetí může výstavce vyloučit; každá doložka, kterou vyloučí svou odpovědnost za zaplacení, platí za nenapsanou.

Opakování: Splatnost

4 varianty (ve skutečnosti 3)

- Na viděnou (vistasměnky)
- Na určitý čas po viděné (lhůtní vistasměnky)
- Na určitý čas po vystavení (datosměnky)
- V určitý konkrétní den (fixní, precizní směnky)

Lhůta „do...“

NEPLATNOST: rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3361/2010

Ale:

Vzhledem k umístění obou údajů na směnce a jejich zřetelné vzájemné vazbě (kdy údaje o splatnosti směnky „na viděnou“ a o lhůtě „do 31. prosince 2009“ jsou součástí jedné a téže doložky, přičemž vymezení lhůty navazuje na text určující, že směnka bude splatná při jejím předložení) totiž nelze než dovést, že smyslem uvedeného zápisu na směnce bylo (v souladu s ustanovením čl. I. § 34 odst. 1 směnečného zákona) prodloužit zákonnou lhůtu k předložení směnky k placení (od udaného dne vystavení směnky) do 31. prosince 2009.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2015, sp. zn. 29 Cdo 894/2013

Místo placení

K naplnění požadavku určitosti údaje platebního místa přitom postačí, je-li platební místo na směnce vyznačeno alespoň s přesností obce nebo města

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3964/2009

Údaj místa, kde má být placeno, musí být na směnce vyznačen způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, kde má výstavce směnky vlastní povinnost plnit a majitel směnky právo plnění vyžadovat; **případná odchylka od „úředně zavedeného“ označení platebního místa (obce), nemající za následek vznik takových pochybností, není významná a není důvodem neplatnosti směnky**

"Zkratka statutárního města Karlovy Vary ve znění ‚K. Vary‘ je zkratkou ustálenou a je již spíše notoriétou.“

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 29 Cdo 3817/2012

Zákonné platební místo

Cizí směnka

- Není-li zvláštního údaje, platí, že místo uvedené u jména směnečnickova je místem platebním a zároveň místem směnečnickova bydliště.

Vlastní směnka

- Není-li zvláštního údaje, platí, že místo vystavení směnky je místem platebním a zároveň místem výstavcova bydliště

Neurčitost místa?

Kostelec?

K naplnění požadavku určitosti údaje platebního místa postačí, je-li platební místo na směnce vyznačeno alespoň s přesností obce nebo města.

Uvedením názvu obce je platební místo směnky nepochybně vymezeno dostatečně určitým způsobem, a to bez zřetele k tomu, zda případně existuje více obcí stejného názvu. Výklad, podle něhož by v případě výskytu více míst (obcí, měst) shodného názvu bylo zapotřebí – k naplnění požadavku určitého vymezení platebního místa – uvést na směnce ještě další údaje odlišující místo, kde má být směnka zaplácena od ostatních míst shodného názvu, nemá oporu ve směnečném zákoně a ve svých důsledcích by vedl k tomu, že na účastníky směnečných vztahů by byly – ohledně jejich místních znalostí – kladeny naprosto nepřiměřené a ničím neodůvodněné požadavky.

Rozsudek NS ze dne 20. 1. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3106/2009

MUNI
LAW

Směnky lokalizované k věřiteli

Spory jsou vedeny o přípustnost opisného určení místa platebního slovy „v sídle věřitele“, „v sídle majitele“, „v sídle remitenta“ apod.

„zaplatím za tuto směnku vlastní při předložení částku 54 544 Kč (slovy: padesátčtyřitisícpětsetčtyřicetčtyři korun českých) společnosti E. L., s. r. o., sídlo věřitele je místem platebním“.

„je-li na směnce určitě a srozumitelně vyznačeno sídlo věřitele a údaj o tom, že sídlo věřitele je místem, kde má být placeno, neobstojí právní závěr, že směnka je pro neurčitost platebního místa neplatná“.

NS sp. zn. 29 Odo 1053/2004 a sp. zn. 29 Odo 232/2006

Více provozoven

Z hlediska určitosti platebního místa přitom není významné, zda se v rámci směnkou vymezeného platebního místa případně nachází více provozoven označené osoby, v nichž by mohla být směnka k placení předložena. V takovém případě by totiž majitel mohl směnku k placení předložit podle své volby v **kterékoli z nich**. Přitom na povinnost zaplatit směnku bez jakýchkoli pochybností nemůže mít vliv ani skutečnost, že k datu její splatnosti v rámci vymezeného platebního místa provozovna osoby, u níž má být placeno, neexistuje (byla v mezidobí zrušena); rozhodující totiž je, že i nadále zůstává jednoznačně určené místo placení.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2352/2008

Význam prezentace a protestace

První a druhý zachovávací úkon

čl. I § 53 SŠZ

Zmeškáním lhůt stanovených k předložení směnky na viděnou nebo na určitý čas po viděné, k protestaci pro nepřijetí nebo pro neplacení, k předložení směnky k placení při doložce "bez útrat" **ztrácí majitel** svá práva proti indosantům, výstavci a všem ostatním osobám směnečně zavázaným vyjma příjemce.

Vyšší moc ve směnečném právu

- čl. I § 54 SŠZ - „osobní vyšší moc“
- (1) Vadí-li včasnému předložení směnky nebo včasné protestaci nepřekonatelná překážka (zákonné ustanovení některého státu nebo jiný případ vyšší moci), **prodlužují** se lhůty stanovené pro tyto úkony. (2) Majitel je povinen neprodleně dát zprávu svému indosantu o případu vyšší moci, vyznačit tuto zprávu na směnce nebo přívěsku a připojit datum a podpis; kromě toho platí ustanovení § 45. (3) Pomine-li vyšší moc, musí majitel neprodleně předložit směnku k přijetí nebo k placení a po případě dát učinit protest.
- (4) Trvá-li vyšší moc **déle než třicet dní** po splatnosti, lze vykonat postih, aniž je třeba předložit směnku nebo učinit protest. (5) (6) O skutečnostech, které se **týkají toliko osoby majitele** nebo toho, koho majitel pověřil předložit směnku nebo učinit protest, platí, že nejsou případy vyšší moci.

Paliativum v důkazním postavení dlužníka?

čl. I § 46:

- Výstavce, indosant nebo směnečný rukojmí může doložkou "bez útrat", "bez protestu" nebo jinou doložkou stejného významu na směnku napsanou a podepsanou zprostit majitele povinnosti, aby k zachování postihových práv dal učinit protest pro nepřijetí nebo pro neplacení.
- Doložka nezprošťuje majitele povinnosti směnku včas předložit a dát potřebné zprávy. **Prokázat, že lhůty nebyly dodrženy, náleží tomu, kdo se toho proti majiteli dovolává.**

Prezentace k přijetí

Čl. I § 21 - 29 SŠZ

- Přijetím se směnečník zavazuje zaplatit směnku při splatnosti.
- Není-li směnka zaplacená, má majitel, i když je výstavcem, proti příjemci přímý nárok ze směnky na vše, co lze žádat podle §§ 48 a 49 (zaplacení)
- Postih pro nepřijetí i před splatností!

Placení směnky před splatností a liberační účinky platby neoprávněnému

- Majitel směnky není povinen přijmout placení před splatností.
- Směnečník (výstavce vlastní směnky), který platí před splatností, jedná na vlastní nebezpečí.
- Čl. I § 40: Kdo platí při splatnosti, zprošťuje se svého závazku, nejedná-li podvodně nebo nelze-li mu přičíst hrubou nedbalost. Je povinen zkoumat správnost řady indosamentů, nikoli však podpisy indosantů (viz čl. I § 16 SŠZ)

Placení směnky

- Směnku splatnou v určitý den nebo v určitý čas po datu vystavení nebo po viděné musí majitel předložit k placení v den platební nebo v jeden den ze dvou následujících pracovních dnů.
- Vistasměnka – do jednoho roku od vystavení
- Směnečník může při placení směnky žádat, aby mu byla vydána opatřená **potvrzením majitele** o placení. Majitel nesmí odmítnout placení částečné. Při částečném placení – kvitance na směnce plus potvrzení platby.

Prezentace k placení - průběh

- Čas – 3 druhy splatnosti, speciální pravidla pro vistasměnky
- Přesná denní doba – 9.00 – 18,00
- Místo – směnka samotná, event. čl. I § 87
- Osoby: formálně legitimovaný věřitel či pověřená osoba, srov. čl. I § 16 SŠZ

Placení směnky na cizí měnu

- Zní-li směnka na měnu, která není v oběhu v platebním místě, lze směnečný peníz zaplatit v tuzemské měně podle hodnoty, kterou má v den splatnosti.
- V případě prodlení - majitel volí, zda má být směnečný peníz zaplacen v tuzemské měně podle kursu v den splatnosti nebo podle kursu v den platební.

Protestace

- Druhý zachovávací úkon, formálně nenahraditelný!
- Druhy protestů – obecní (místní), soudní a notářský
- Význam doložky „bez útrat“, čl. I § 46:
 - Výstavce, indosant nebo směnečný rukojmí může doložkou "bez útrat", "bez protestu" nebo jinou doložkou stejného významu na směnku napsanou a podepsanou zprostit majitele povinnosti, aby k zachování postihových práv dal učinit protest pro nepřijetí nebo pro neplacení.
- Doložka nezprošťuje majitele povinnosti směnku včas předložit a dát potřebné zprávy. Prokázat, že lhůty nebyly dodrženy, náleží tomu, kdo se toho proti majiteli dovolává.

Protestace – obsah protestní listiny (§ 80)

V protestní listině nutno uvést: 1. jméno toho, pro koho a proti komu se protest činí; 2. údaj, že ten, proti němuž se protest činí, **byl bez výsledku vyzván k směnečnému plnění** nebo že ho nebylo lze zastihnout nebo že nebylo lze vypátrat místnost, kde provozuje svůj podnik, ani jeho byt; 3. údaj místa a data, kde a kdy došlo k výzvě nebo k bezvýslednému pokusu o ni; 4. jde-li o přijetí nebo zaplacení pro čest, poznámku, od koho, pro koho a jak bylo nabídnuto nebo jak došlo k přijetí nebo k zaplacení pro čest; 5. požádá-li směnečník, jemuž byla směnka předložena k přijetí, aby mu byla ještě znovu předložena v následující den, poznámku o tom; 6. doslovný opis směnky (opisu) se všemi indosamenty a poznámkami; 7. podpis protestního orgánu, úřední pečeť nebo úřední razítko.

Protestační doložka

Čl. I § 86

- Na směnce nebo na přívěsku se vyznačí, že protest byl vykonán. Opominutí tohoto záznamu nemá vliv na platnost protestu.
- Význam s ohledem na podrubopisy (čl. I § 20)

Postih

Nebyla-li směnka zaplácena, může majitel při splatnosti směnky vykonat postih proti indosantům, výstavci a jiným osobám směnečně zavázaným.

Stejné právo má majitel ještě před splatností směnky:

1. bylo-li přijetí **zcela nebo zčásti odepřeno**;
2. bylo-li ohledně majetku směnečníka, ať přijal směnku nebo ne, vydáno **rozhodnutí o úpadku nebo o zamítnutí insolvenčního návrhu** pro nedostatek majetku, zastavil-li směnečník své platy nebo byl-li bezvýsledně veden výkon rozhodnutí nebo exekuce na jeho majetek; (...)

Postih regulérní a skákavý

Všichni, kdož směnku vystavili, přijali, indosovali nebo se na ní zaručili, jsou zavázáni majiteli rukou společnou a nerozdílnou.

Majitel může žádat plnění na každém z nich nebo na několika z nich anebo na všech dohromady a není vázán pořadím, v kterém se zavázali.

Stejné právo má každá osoba, která se podepsala na směnku a ji vyplatila.

Uplatnění nároku proti některé osobě směnečně zavázané nebrání majiteli, aby se domáhal svých nároků na ostatních, třebas následují za tím, proti komu byl nárok uplatněn nejprve.

Příklad regulérního a skákavého postihu

➤ Směnka vlastní: na líci výstavce a aval

➤ Na rubu:

I1 (remitent) → I2 → I3 → I4 → Aktuální oprávněný (AO)

➤ Postih regulérní: AO postihuje I4, ten I3, ten I2 atd...

➤ Postih skákavý: AO postihuje I2, ten výstavce

Postižní práva

Postižní práva - má rovněž každá osoba, která se podepsala na směnku a ji vyplatila.

§ 48 Majitel může postihem žádat:

- 1. směnečný peníz, pokud nebyla směnka přijata nebo zaplacená, s úroky, byly-li ujednány;
- 2. šestiprocentní úroky ode dne splatnosti;
- 3. útraty protestu a podaných zpráv, jakož i ostatní útraty;
- 4. odměnu ve výši jedné třetiny procenta směnečného peníze nebo v nižší dohodnuté výši.
- *U* postihu před splatností, se odečtou se od směnečného peníze úroky za mezidobí.

Potvrzený účet a škrtnutí rubopisů

- § 50.
- (1) Každá osoba směnečně zavázaná, proti níž se vykoná nebo může vykonat postih, může se domáhat, aby jí při zaplacení postihové částky byla vydána směnka s protestem a potvrzený účet.
- (2) Každý indosant, který směnku vyplatil, může škrtnout svůj indosament a indosamenty po něm následující.

- Příklad: I1 (remitent) → I2 → I3 → I4 → AO

Postižní práva v dalších stupních

§ 49.

Kdo vyplatí směnku, může vymáhat na svých předchůdcích:

- 1. celou částku, kterou zaplatil;
- 2. šestiprocentní úroky z této částky ode dne, kdy zaplatil;
- 3. své útraty;
- 4. odměnu, která se vypočte podle § 48 odst. 1 č. 4

Příklad: I1 (remitent) → I2 → I3 → I4 → AO

Shrnutí přednášky na příkladu

Hodonín, 12.6.2018

Za tuto směnku zaplatím v Brně dne 3. 11. 2021 na řad **Janu Věřiteli**, r.č.774414/1122 Brno, částku 12.000,-Kč.

Jako rukojmí:

ABCDEF, a.s., IČ 49875262, se sídlem Jiráskova 448, 62100 Brno

Za ABCDEF, a.s. Jan Novák, p.p

Jan Novák

Výstavce: **Pavel Vystavil** *Pavel Vystavil*

RUB:

Za mě na řad Karlovi Podajnému, bytem Slováčkova 34, 61400 Praha

Jan Věřitel **Jan Věřitel**

Za mě na řad Pavlíně Zelené, Cyrilov 68, 59461 Cyrilov, sine obligo

Podajny Jan **Karel Podajný**

Za mě na řad **Jindřichu Odvážnému**, Konečného náměstí 8, 61200 Brno

Zelená Paulína **Pavčina Zelená**

MUNI
LAW